

Prof. E. Kivale
retireerimiseks
27 IV 42. Nõmmel

Aleksander M a l k u s .

R.V.

SAKTO OLIIVITLI
SINULTAHOXAB

28 aprill 42

127

EESTKOST (tutela) ja HOOLDUS (cura).

A 7/1/42

DIPLOMITÖÖ.

Arvestan õppem, toimus
1.5.42 Zharov

Nõmmel, 1942 a.

Tõepoolest õigusteks -
Kõne 31. XII 1942

2.

SISUKORD.

Tarvitatud lühendid	lhk.	3
Osundatud teosed	"	4
I osa. Ajalugu.		
Peatükk 1.		
§ 1. Üldarenemine.....	"	5
II.osa. Eesti.		
I jagu. Eestkost (tutela)....		
Peatükk 1.		
§ 2. Abieluline	"	12
§ 3. Vanemvõimuline	"	15
§ 4. Kohtulik.	"	17
§ 5. Haldusasutuslik	"	19
§ 6. Eestkodu lõpp	"	20
II jagu. Hooldus (cura)		
Peatükk 2.		
§ 7. Vaimuhaiged	"	22
§ 8. Pillajad	"	25
§ 9. Naisisikud	"	28
§ 10. Äraolijad	"	29
§ 11. Pärand	"	30
§ 12. Maksujõuetud	"	32
§ 13. Hoolduse lõpp	"	35
III jagu. Eestkostjad ja hooldajad.		
Peatükk 3.		
§ 14. Mõiste	"	38
§ 15. Nõuded	"	39
§ 16. Ametisse määramine	"	41
§ 17. Kohustused ja õigused....	"	41
§ 18. Ametist vabastamine	"	46

Tarvitatud lühendid.

- AS - Abieluseadus.
- AT - Ametlik Teataja.
- BES - Balti Eraseadus.
- CN - Code Napoleone.
- HS - Hoolekandeseadus.
- EVP - Eesti Vabariigi Põhiseadus.
- KAS - Kaubandusseadus.
- KKS - Kaubandus-kohtupidamise seadus.
- KRS - Kriminaalseadustik.
- PS - Perekonnaseisuseadus.
- RT - Riigi Teataja.
- RKÜO - Riigikohtu Üldkogu otsus.
- SK - Seaduste Kogu.
- TKS - Tsiviilkohtupidamise seadus.
- VKS - Vallakohtuseadus.
- VTS - Vene Tsiviilseaduste Kogu X Köide.
- VSTSD - Vene Senati Tsiviil Departemang.
- ÜKS - Üldkubermangu Seadus.

9.

Osundatud teosed.

- 1) Bonfante, P. Rooma õiguse ajalugu, tõlk Ernst Ein, Tartu 1930.
- 2) Brenner, H. Grundzüge der deutschen Rechtsgeschichte, 7. Aufl., München u. Leipzig 1923.
- 3) Engelmann, A. Das bürgerliche Recht Deutschlands, 6. Aufl., Berlin 1913.
- 4) Zimmermann, J. Seadused ja määrused vaestelaste- ja hoolekandekohtute korraldamise kohta Eestis, Tallinn, 1926.
- 5) Bakovsky. Balti eraseadus 1914 a. väljaanne.
- 6) Kirk, P. Eestkoste- ja hoolekande eeskirju vaestelastekohtute tegevuse alal, 1938 a. väljaanne.
- 7) Gordon, Tsiviilkohtupidamise seadus, 1903 a. väljaanne.
- 8) Saarmann ja Matto, Kriminaalseadustik, 1937 a. väljaanne.
- 9) Seaduste Kogu, I köide. - Riigi põhikord, 1938 a. väljaanne.
- 10) Piip, Kaubandusõigus, 1933 a. väljaanne.
- 11) Kliimann, Õiguskord, 1939 a. väljaanne.
- 12) Mailend, Hoolekandeseadus, 1938 a. väljaanne.

I osa. AJALUGU.

Peatükk 1.

§ 1. Üldarenemine.

Eestkost (tutela) ja hooldus (cura) pole instituudid, mis oleksid tekkinud alles uuemal ajal, vaid nende areng on kestnud juba aastatuhandeid. Ehkki vanad roomlased tundsid mõlemaid neid instituute, pole need instituudid rooma algupärased, ja nende algmed ulatuvad ajaliselt roomlastele eelnevasse ajajärku.

Esimesed kirjalikud ja üldse kindlakstehtud andmed eestkodu ja hoolduse kohta on pärit juba umbes 2000 a.e.Kr. Sellest ajast on säilinud Babüloonia kuninga Havemurabi poolt antud seadused, mis üldiselt on tuntud Hammurabi seaduste nime all. Neis seadusis § 177 kõlab järgmiselt: " Kui lesknaine, kellel on alaealised lapsed, soovib minna teise majja, siis ei või ta minna ilma kohtunikkude loata. Kui ta läheb teise majja, siis kohtunikud, olles vaadanud

üle tema mehe varanduse, annavad ta esimese mehe maja tema teise mehe ja selle naise valitseda, ning võtavad neilt dokumendi. Nemed peavad valitsema maja, kasvatama alaealisi lapsi ja ei või midagi maja varandusest müüa. Ostja, kes lesknaise laste maja varandust ostab, kaotab oma raha, ja varandus tuleb tagasi anda ta pidajatele." ¹

Nagu eelpooltoodud seaduse tekstist nähtub, tunti juba Babüloonias ammu enne meie ajaarvamise algust teatavat instituuti, mis kaitses isa kaotanud lapsi ja kindlustas neile isa poolt jäetud varandust. Kaitse esineb sellisel kujul alles siis, kui laste ema uuesti abiellub. Sellest võib järeldada, et kui ema ei abiellu uuesti, siis jääb kogu mehest järelejäänud vara seniks tema valitseda ja hoole alla, kuni lapsed täisealiseks saavad. Seega esineb siin hoolduse instituut alaealiste üle: tuleb hoolitseda nende kasvatuse eest ja ühtlasi hääperekemelikult valitseda neile kuuluvat vara. Eri- list rõhutamist leiab laste huvide kaitse veel seeläbi, et nende ema ei või uuesti abielluda ilma kohtunikkude loata. Ka leiame siit juba vara inventariseerimise. Peale vara üleskirjutamist antakse see naisele ja tema uuele mehele üle ainult dokumendi vastu. Kuna selliselt hoo-

le alla antud vara ost-müük loetakse tühiseks, siis võib järeldada, et vara valitsemise ja kasutamise kestel ei tohi väheneda hooldajate tegevuse tagajärjel. Uldiselt võib ütelda, et hooliduse instituut on Hammurabi seadustes küllaldaselt väljaarendamist leidnud ja ei erine oma põhiliselt iseloomult käesoleval ajal esinevaist vastavaist instituutidest.

Järgnevalt kohtume tutela ja cura mõistete-ga rooma õiguses. Rooma õiguses tunti tutelat juba enne XII tahvli seadusi. See oli tingitud Roomas valitsevast ühiskondlikust olundist. Rooma perekonnas - familias- oli kogu võim koondunud perekonnapea -pater familias- kätte. Loomulikult kuulusid kõik üksikuile pereliikmeile kuuluvad varad paterfamiliase võimu alla. Paterfamiliase võim läks edasi pärimise teel, mis polnud niivõrd varanduse kui just võimu pärimine. Koos võimuga läks ka kogu pereliikmete varanduste valitsemine üle uuele paterfamiliasele. Nii sattus, näiteks, naine oma mehe eestkostu alt mõne teise mehe eestkostu alla.²

Peale naiste olid eestkostu all ka poisid kuni täisealiseks saamiseni, s.o. tavaliselt 14 aastani. Naise üle kestis aga eestkost kogu elu aja. Lapseeast väljasaanud ja poiste õigus-

2) Bonfante.P. Rooma õiguse ajalugu, tõlk E.Ein, Tartu.1930, lhk.63,64.

8
4

likud tehingud olid kehtivad ainult eestkostja nõusolekul-kinnitamisel. Eestkostja võis eestkostetava vara võõrandada, omal riisikol asju ajada ja neid kohtus esindada.³ Alates XII t. seadustest määratakse eestkostja testamendiga, kui seda tehtud polnud, olid eestkostjaks agnaadid.³ Seega irdus nüüd eestkostja pärijast, kuna senini nad olid olnud ühes isikus.⁴

Curale allusid hullumeelsed ja pillajad. XII.t. seaduste järgi olid hullumeelsete ja pillajate eestkostjaks agnaadid, ja testamentaarne cura polnud võimalik. Hullumeelse kuraatoril oli ka võõrandamisõigus.⁵

Järgneval klassilise õiguse perioodil kaotab tutela oma senise perekondliku iseloomu ja muutub avalikuks kohuseks 186 a.e.Kr.

Atiliuse seadusega seati sisse nn. tutela dativa, kui impuuberil polnud testamentaarset ega seaduslikku eestkostjat. Ka vabastati sel ajajärgul ka naised agnaatide tutelast, ning nad võisid tutelast hoopis vabaneda, kui nad olid mitme lapse emad.⁶

3) *JK*, lhk.145,146.

4) *JK*, lhk.147.

5) *JK*, lhk.146.

6) *JK*, lhk.386.

Pillajate ja hullumeelsete hooldusele lisan-
 dub cura nõdranõistuseliste (mentecaptek) ja
 alla 25 aastaste (cura minorum XXV anvis) üle.
 Viimane tekkis sellest, et preetorid andsid
 kaitset sellistele minoritele, kui nad mingi
 tehingu läbi olid kannatanud kahju. Alguses oli
 selline hooldus ajutine, ning esines üksikjuh-
 tudel, kuid muutus peagi alaliseks ja püsivaks.⁷

Hilisemas orientaalõiguses kadus vahetegu
 tutela ja cura vahel, ning mõlemad instituudid
 sulasid ühte. Uhtlasi piirati ka curatorite ja
 tutorite õigusi. Nad ei võinud enam võõrandada
 kinnisvarasid ega väärtuslikumaid vallasasju
 ilma magistraadi heakskiiduta.⁸

Vanas Saksa õiguses puutume samuti kokku
 eestkoste instituudiga. Esilalgsest esines siin
 perekondlik eestkoste nende üle, kelle üle pol-
 nud isalikku või abielulist võimu. Eestkostjaks
 oli sugukond tervikuna. Sugukond nimetas ühe
 eestkostetava lähema mõõgakandja meessugulase
 otseseks eestkostjaks, keda nimetati ka "sündinud
 eestkostjaks." Suguharu kaotas hilisemal ajal
 oma eestkostja õigused, ja need läksid üle esi-
 algu linnades kõrgemale seisusele, hiljem aga

7) *VL*, lhk. 386, 387.
 8) *VL*, lhk. 468, 469.

juba riigivõimule.

Perekondlik eestkoste esines kolmel kujul; eristatud vanuse ja soo järgi ning hullumeelsete üle. Alaealsuse piir esines üksikute suguharude juures; vanimal ajastul oli selleks piiriks 10-12 aastat, kuid hiljem juba 15 - 18 a. Alaealine polnud täielikult teovõimetu ja ta võis oma alaeasuse kestel sõlmitud õigustoimingu vastu vastuvaiet tõsta täisealiseks saanult. Vanimal ajastul puudus protsessuaalne esindus ja franki õiguse järgi lükati nt. alaealisele langenud pärandit puudutav protsess edasi kuni tema täisealiseks saamiseni.

" Saksi peegel" tunneb ka eestkostet alla 21 ja üle 61 aasta vanuste isikute üle, kui need selleks soovi avaldavad.

Eestkostja valitses eestkostetava vara ja ta pidi seda säilitama. Mõningate õiguste järgi sai ta eestkostetava vara suhtes vilikasutamise õiguse. Peale selle oli eestkostja ka protsessuaalne esindaja ja sõlmis eestkostetava esindajana tema nimel õigustoiminguid, või toimus õigustoimingute sooritamine tema kaasteotsemisel.

Naised olid olid eestkoste all eluseg. Nende eestkostjaks oli lähim mõõgakandja meessugulane: abielunaisel - mees, lesknaistel lähim meessugulane.⁹

9) Brunner, H. Grundzüge der deutschen Rechtsgeschichte, 7 Aufl., München u. Leipzig 1923, lhk. 231-233.

Rooma õigusest tuntud cura ja tutela esi-
 nesid siin ühendatuna üheks instituudiks. Nime-
 tused cura ja tutela jäid siin hiljem Rooma õi-
 guse mõjul püsima, kuid nende vahel tehti va-
 het võimuulatuse järgi. Curator ehk hooldaja
 määrati ühe kindla või teatava hulga asjade
 ajamiseks, tutorehk eestkostja aga hoolealu-
 se kõigi asjade eest hoolitsemiseks.¹⁰

10) Engelmann, A. Das Bürgerliche Recht Deutsch-
 lands, 6 Aufl. Berlin, 1913, lhk. 707-709.

II osa. EESTI.

I jagu. Eestkost.

Peatükk 1.

§ 2. Abieluline.

Ühiskonna korra üheks tähtsamaks aluseks on perekonna instituut.¹¹ Ta on kehtiva ühiskonna vormi eeltingimus ja oma loomult eelkõige looduslik instituut. Laiemas mõttes perekond on isikute koondis, kelle sidujaks abielu ja veresugulus, ja teda võib nimetada ka sugukonna liiduks. Kitsamas mõttes perekond on isikute koondis, kes seotud abielu kaudu ja tekkinud sellest abielust.

Neil asjaoludel perekonnaõigus on juriidiliste normide kogu, millistega korraldatakse perekonnaliikmete isiklikke ja varanduslikke suhteid.

Moodsais tsiviilseadustikes tahetakse abi-kaasade perekonnasuhteid rajada koordinatsioon-
ni põhimõttele, ja nad võivad dispositiivselt vastastikuste kokkulepetega määrata suhteid varanduslistes küsimustes. Puhas subordinatsioon esines roomlaste cum manu abielus.

11) EVP § 21.

Vanad germaanlased nimetasid mehe võimu naise üle mundiumiks. Kanoonilises õiguses esines mehe ülemvõimu märkimisel terminid: dominium, potestas imperium, materiale.

Tänapäeva perekond ei baseeru enam nagu vana Roomas pereisa autoritaarsele võimule (ag-naatilisele sugulusele), vaid veresugulusele (cognatiolle), mis on ka aluseks võetud meil kehtivates seadustes.

Abielu koosneb loomupärastest, looduslikkudest, kõlblistest ja juriidilistest momentidest. Käesoleval korral tuleb arvesse võtta ainult juriidiline moment, mis baseerub õigusnormidel abielulise eestkostu suhtes.

✓ Abiellumisega mees omandab seaduse alusel naise eestkostja, assistendi ja nõumehe õigused,¹² kuid abielu on seaduslik, kui see sõlmitakse kehtivate õigusnormide alusel.¹³ Seega abielulise eestkostu õigused ja kohustused kanduvad üle mehele abikaasade tahtest olenemata. Siinnimetatud eestkost on iseäralises mõttes ja ei ole täielik eestkost täisealiste abikaasade kohta,¹⁴ sest viimaste teguvõime on laialdasem, kuna mittetäisealisi ei saa võrrelda täisealistega,¹⁵ ning nende toimingud ei ole juriidiliselt relevantset.

12) BES §§ 8, 11, 12, 41-47, 53, 71-74, 82-84, 96, 99, 268, 512, 3070, 3625 ja 4110.

13) RT 1922, 138, 88 ja RT 1925, 191/192, 110.

14) BES §§ 55, 1992, 2912 ja 2916 juurde kuuluv

V. Ts. kassats. Dep. ots. N 75/1911a.
15) BES §§ 235 ja 1989 ja juurde kuuluv. seletused

Abieluseaduse § 2 järele võivad abielluda meesterahvad, kes 18 aastat ja naisterahvad, kes 16 aastat vanaks saanud. Sama seaduse § 8 järele vanemate võimu all olevad allealised lapsed ei või abielluda vanemate nõusolekuta ja § 9 kohaselt eestkostu all olevad allealised võivad abielluda eestkostja nõusolekul. Vanemate ja eestkostjate nõusolekut võib asendada vastav kohus.¹⁶

1922 a. seadusega vähendati täisealisuse alamaära ühe aasta võrra, määrates selle 20 aasta peale kindlaks.¹⁷

Isikute teovõime juriidiliste toimingute sõlmimisel määratakse elukoha seadustega,¹⁸ kuid kas alaealine mees abielludes omandab naise üle abielulise eestkostja, assistendi või nõumehe õigused, ja kas ta vabaneb vanemavõimulisest eestkostust, nagu alaealine naine¹⁹, ei leidu selleks seaduses sõnaselget lahendust, vaid siin tuleb pidada silmas neid nõudeid, mis meil tarvitatakse alaealiste kohta vanemavõimulises²⁰ ja kohtulikus eestkostus.²¹ Seega alae-

16) RT 1922.138, 88
 17) RT 1922, 74/75, 40 ja BES § 269.
 18) BES XXVIII ja § 3107-3109 ja 2912-2918.
 19) BES § 235.
 20) BES §§ 197-240.
 21) BES §§ 267-308 ja 457.

ealine abielumees jääb vanemate võimu alla kuni 20 aasta vanuseni, ja selle aja kestel ta ei või olla oma naise ega oma laste eestkostjaks, assistendiks või nõumeheks.²²

Neil asjaoludel jääb naine eestkostjata. saksa õiguse alusel "Heirath macht mündig" ja Prantsuse doktriini järele abiellumisel mõlemad pooled vabanevad eestkostust.²³

§ 3. vanemvõimuline.

vanemlik võim "patria potestas" tekkib lapse sünniga ja adoptiiv õigustoiminguga²⁴, ning kestab kuni eestkostetava 20 aastaseks saamiseni.²⁵

Mõlematel vanematel on alaealiste laste üle ühine meelevald,²⁶ mida nimetatakse seaduslikuks-loomulikuks-loomulikuks-eestkostuks (tutela legitima).

On vanemad kaotanud nende tahtest olenemata põhjusil vanemate võimu laste üle, siis nad ei või olla oma laste eestkostjateks, ja viimaste eestkost korraldatakse teiste isikute läbi.²⁷

22) BES §§ 314 ja 305.

23) Code Napolione § 467.

24) BES § 273, 175, 187 ja 188, VKS § 61.

25) RT 1922, 74/75, 40 ja BES § 269.

26) BES § 197, EVP § 21, lõige II, VKS § 62.

27) BES § 274, RT 1929, 56, 396 § 19.

Võõrasisal ja võõrasemal ei ole eestkostu õigust, kui puudub adoptiooni toiming.²⁸

Emal surma puhul kuulub eestkost ka isa uuesti abiellumisel ikka isale, kaaseestkostjate²⁹

Isa surma korral, kui ta ei ole testamentlikult korraldust teinud eestkostu suhtes, maaõiguse järele on emal õigus olla üksi laste eestkostjaks, ja ta ei vaja selleks kohtu kinnitust.³⁰ Kui lesknaine uuesti abiellub või ei abiellu, jääb ta Eestimaa maaõiguse järele ainsaks eestkostjaks oma alaealistele lastele nõuandjaga,³¹ ja Liivimaa maaõiguse järele uuesti abiellumisel ema kaotab eestkostja õigused eelmisest abielust laste kohta, ja viimastele määratakse eestkostjad.³²

Liivimaa ja Eestimaa linnaõiguste järele lesknaise uuesti abiellumisel kaotab ta õigused eelmisest abielust laste eestkostuks.³³

Samasugused eestkostu õigused omandavad adoptiivvanemad adopteeritud alaealiste laste kohta, sest lapsendamine on õigustoiming,³⁴ millega lapsendajad võtavad teistest vanematest sündinud lapse omaks lapseks kõigi lihase lapse õigustega ja kohustustega.³⁵

28) BES §§ 258, 259 ja 187.

29) BES §§ 276 ja 278.

30) BES § 280.

31) BES 281 ja 283.

32) BES § 284.

33) BES § 287.

34) BES § 175.

35) BES §§ 187 ja 188.

Adopteeritud lastest tuleb eraldada kasu-
lapse (Pflegekinder) mõiste,³⁶ sest need on
võetud perekonda ainult kasvatamise otstarbel,
ja kasuvanemad ei oma kasulapse suhtes jurii-
diliselt vanemate õigusi.

Vanemvõimulise eestkostu järglaseks võib
pidada eestkostu, mis määratud testamendiga
(tutela testamentaria) juhuks, kui nad surevad
enne lapse täisealiseks saamist.

Seadus võimaldab eestkostja määramist ka
mittesündinud lapsele.³⁷

Kui hoolekande alla kuuluval lapsel, kelle
vanus ei ületa 16 a., mõlemad vanemad puuduvad,
või kui nendelt laps ära võetud HS § 36 põhjal,
on vanemate õigused, välja arvatud pärandus-
õigus, selle lastekodu juhatajal või sellel isi-
kul, kellele alaealine antud kasvatada.³⁷

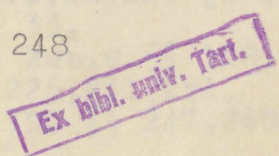
§ 4. kohtulik.

Riik on algvõimuga varustatud territoriaalne
sundühing ja õiguskord on konkreetse poliiti-
lise ühiku õigus, mis on loodud selle ühiku põ-
hikorraaktiga ja arendatud õiguskontinuiteedi
põhimõttel.

36) BES §§ 193 - 196.

37) BES §§ 290 ja 291, VKS § 248

37) HS §§ 36 ja 41.

Ta põhifunktsioonid on legislatsioon ja eksekutsioon, kusjuures viimane jaguneb administratsiooniks ja jurisdiktsiooniks.³⁸

Täidesaatva võimu kaudu säilib kehtiv kord ja selle korra teostumisel üheks tähtsamaks ülesandeks on seadusliku kaitse andmine teovõimetutele. Põhiseaduse § 9 järele kõik kodanikud on seaduse ees võrdsed, seega töövõimetud omavad õigusi ja kannavad kohustusi.³⁹

Nimetatud õiguste teostamine ja kohustuste kandmine sünnib ka kohtulikult määratud eeskostjate kaudu (tutela dativa).⁴⁰

Vanemate võimu alt vabanemisel määratakse alaealistele eestkostjad.⁴¹ Eestimaa maaõiguse järele lesenaise uuesti mitteabiellumisel määratakse temale nõuandja, kellega koostab eestkostu, kuid Liivimaal saab määratud lesele, võimalikult isa sugulastest, üks või kaks eestkostjat, kelledega ta ühiselt valitseb laste varandust, kuna laste kasvatus jääb eestkätt ema hoolde, kuid uuesti abiellumisel kaotab ema eestkostja õigused, ja lastele määratakse eestkostjad.⁴²

38) A.-T. Kliimanni õiguskord, lk. 120 ja 201.

39) SK I köide EVP §§ 7 - 33.

40) BES §§ 267, 268, 353, Üld kub. s. §§ 1181, 1182
VKS 247, 248; VTSZK §§ 225, 231, 251,

41) BES § 272, HS §§ 36, 41, VKS §§ 247, 248.

42) BES §§ 281 ja 284.

Liivimaa ja Estimaa linnaõiguste järele lesknaise uuesti abiellumisel määratakse lastele eestkostjad, sest ema kaotab abiellumisega õiguse esimesest abielust laste eestkostuks.⁴³

§ 5. Haldusasutuslik.

Perekond rahva püsimise ja kasvamise ning riigi elu alusena on riigi kaitse all, ja seadusega korraldatakse laste kaitse.⁴⁴

Hoolekande seaduse järele kestab puudustkannatavate laste eest hoolitsemine kuni nende täisealiseks saamiseni. Selle sihiks on laste vaimlise, kõlblise ja kehalise edenemise eest hoolitsemine, ning vajaduse korral ülespidamise ja ravitsuse andmine.⁴⁵

Hoolekande alla võetud lapsele võib määrata hoolekandev asutus, väljaspool abielu sündinud lapsele ja ka enne sündimist sündimiskoha linnavalitsus, selleks nõusolekut avaldanud heakuulsusega kodanikkude hulgast nõuandja, kes nõuandmisega on abiks lapse kasvatamisel. Riigi- ja omavalitsuse lastekodudes asuvate laste nõuandjaks on lastekodu juhataja, kasvatajad ja hoolekogu.⁴⁶

43) BES § 287.

44) EVP § 21.

45) HS § 28.

46) HS §§ 30 ja 32.

Hoolekannet tarvitajad lapsed on nende eest hoolitsevate asutuste ja nõuandjate järelvalvel ja väljaspool abielu sündinud laste kasvatamine ja järelvalve kuulub linna-, valla või alevivalitsusele⁴⁷, ja lastekodust väljalastud lapsed jäävad täisealiseks saamiseni lastekodu hoolekogu järelvalvele.⁴⁸

Siinnimetatud eestkostud-hooldused ei anna hooldajatele õigusi alaealise nimel kui eestkostjal õigustoimingute sõlmimiseks, sest nende peamine ülesanne on hooldatava abistamine majanduslikkude hüviste saamises ja kasvatamine vastava elukutse omandamise suunas.⁴⁹

§ 6. Eestkostu lõpp.

Abieluline eestkost abikaasade vahel kestab kuni abielulahutamiseni või meesabikaasa surmani. Alaealiste isikute kohta eestkost lõpeb: 1) alaealise surma-, 2) täisealiseks saamise või tunnistamise-, 3) adopteerimise-, 4) naissoost isiku abiellumise korral, kusjuures kahe viimasel juhtumil jääb püsima adopteerimisel vanemavõimuline ja abiellumisel abikaasalik eestkost.⁵⁰

47) HS § 33.

48) HS § 69.

49) HS § 30 ja BES § 264 jne RT 1926,80; 1928,67,425; 1937,79,652; 1924,2; 1929,89,605.

50) BES §§ 467,235,117,270,271; RT 1922,138,88 ja RT 1925,191/192,110.

5) Vanemavõimuline eestkost võib lõpetatud saada vaestelastekohtu otsusel, kui vanemad kõlvatumalt elavad, alaealise hooletusse jäta-
 tavad või teda kõlvatumalt kasvatavad, piina-
 vad, hoolimatult peksavad, milletõttu alaeali-
 ne võib hukkuda vaimselt, kõlbliselt või ter-
 vislikult.⁵¹ Samuti lõpeb vanemavõimuline
 eestkost, kui vanemad on korda saatnud kuriteo,
 mille eest karistuseks sunnitöö.⁵²

51) HS §§ 36,37, BES § 235.

52) KRS § 19 p.3.

2. jagu. Hooldus.

Peatükk II.

§ 7. Vaimuhaiged.

Teovõime on võime, mis omane igale normaalselt arenenud ja vaimselt tervele 20 aastat vanaks saanud isikule. Normaalse arengu tulemuseks on vaimne küpsus, mis omakorda eeldab küllaldast kogu kujutlusi nii sündmustikkude kausaalsusest kui ka sotsiaalse elu nõuetest. Vaimselt terve on isik, kelle vaimuelu liigub neis piires, mis omased keskmisele inimesele. Eriti on vajalik, et kujutluste assotsiatsioon sünniks harilikus suunas ja hariliku kiirusega, ja kujutluste tundevärving vastaks sotsiaalselt sobiva isiku omale.

Vaimu tegevuse rikke all tuleb mõista vaimuhaigusi selle sõna laiemas mõttes, niihästi psühhose kui ka neuroose.

On ükskõik, kas vaimuhaigus on mööduv või parandamatu, pärivuse või muul teel saavutatud. Kuna ka ainekohases teaduses -psühhiaatrias- puudub kindel liigitus säärase haiguste suhtes, on ka siin võimatu seda tuua, mispärast säärase haiguse olemasolu igal üksikjuhtumil peab määrama arstlik ekspertiis.⁵³

53) TKS §§ 1915, 1919-1920.

Vaimuhaigeks tunnustamine allub ringkonna-kohtule,⁵⁴ kes arutab asja prokurööri juuresolekul,⁵⁵ kuid asjaarutamise ajaks määrab kohus, kui asjaosaline ise ei ole valinud omale advokaati, ta huvide kaitsjaks advokaadi.⁵⁶

vaimuhaigeks tunnistamist võivad algatada sugulased, asjast huvitatud ja prokuratuuri esindajad.⁵⁷

Haige tunnustamisel vaimuhaigeks teatab Ringkonnakohus sellest hoolekannet korraldavale asutusele - vaestelastekohtule- isiku ja ta varanduse hooldamise korraldamiseks.⁵⁸

Vaestelastekohus määrab ühe või mitu hooldajat vaimuhaige isiku ja varale, kusjuures hooldajate valikul tuleb eestkätt arvesse võtta lähemad sugulased ja ka isiku korraldusi, kes on vaimuhaige kohta teinud testamentliku korralduse.⁵⁹

Vaimuhaige poolt enne hooldamise määramist sõlmitud juriidilised toimingud, mis käivad ta varanduse kohta, loetakse tühisteks, ja see on ka maksev nende toimingute kohta, mis sõlmitud

54) TKS § 1913.

55) TKS § 1914.

56) TKS § 1923.

57) BES § 499.

58) TKS § 1924; BES §§ 498 ja 500.

59) BES §§ 493, 501; RT 1937, 79, 652 ja 1927, 25;

HS §§ 121 - 128.

ta poolt hooldamise kestel.⁶⁰

On olemas juhuseid, kus vaimuhaige poolt enne hooldamise määramist sõlmitud juriidilised toimingud loetakse kehtivateks, kuid need peavad olema sõlmitud helgeil päevadel - lucida intervalla- ja kes tahab neid kasutada, see peab tõendama, et toimingu sõlmimise ajal oli haigel helged päevad.⁶¹

vaimuhaigega abiellumise toiming on tühine, sest abiellumine isikuga, kes teadvalt oma teo iseloomust ja tähendusest ei võinud aru saada või juhtida oma tegevust, olgu vaimutegevuse haigusliku rikke, meelemõistuseta oleku või kehavast või haigusest oleneva mõistusliku arenematuse tagajärjel, kusjuures on ükskõik, kas see toimus viimase nõusolekul või nõusolekuta, on kriminaalõiguslikult karistatav.⁶²

Abielulahutamine peab sündima kohtukorras, ja asja algatamise õigus kuulub prokurörile ja asjast huvitatud isikuile.⁶³

- 60) BES §§ 502 - 2916.
- 61) BES §§ 502 - 504.
- 62) KRS § 387 ja AS §§ 54 ja 12.
- 63) AS § 13 ja TKS §§ 1337 -1345; PS §§ 49-51

§ 8. Pillajad.

Põhiseaduse järele majandusliku elu korraldamine peab toimuma õigluse põhimõtteil, mille sihiks on loova jõudude elustamine, üldise jõukuse arendamine ja selle kaudu inimväärse ülalpidamise kindlustamine.⁶⁴

Riik on huvitatud kodanikkude kooselust ja sellest tulenevatest toimingutest, sest ta püüab tasakaalustada kõikide tegevust, et sellega säilitada riigi territooriumil kehtivat õiguskorda, ja ta ei või sallida tegusid, mis võivad halvastada tegija majanduslikku seisukorda ning viia teda vaesteunud olukorda, millele isegi võib järgneda sotsiaalhooldus, kui puudub inimväärne ülalpidamine.⁶⁵

Pillaja on see, kes ei suuda või ei taha panna piiri oma asjatutele väljaminekutele ega neid kooskõlastada normaalsete sissetulekutega, mille tõttu võib karta ta tõsist vaesestumist, mis avaldab mõju ta perekonnale, sugulastele ja laiemal ringkonnal isikutele, kes seotud töö- või teenistusvahekorraga.

Pillaja peale tuleb vaadata kui mitte normaal-mõistusega inimesele, sest kõik ta vaimuomadused, mis omased normaal-inimesele, ei ole korras.

64) EVP § 24.

65) HS §§ 1 ja 19; EVP § 28.

ja sellepärast ühiskondlik võim vähendab ta tegevõimet varanduslistes ja muudes küsimustes, ning tunnistab teda pillajaks.⁶⁶

Pillajaks tunnistamise otsustab Ringkonnakohus sugulaste ja hõimlaste palvel või prokuröri ettepanekul.⁶⁷ Pillaja tagandatakse oma varanduse valitsemisest, ja vaestelastekohus määrab varandustele hooldaja või hooldajad Ringkonnakohtu otsuse alusel.⁶⁸

Pillaja õigus- ja teovõime väheneb:

- 1) laste varanduse valitsemises, kuid muus osas vanema võim jääb püsima;⁶⁹
- 2) oma varanduse valitsemises ja käsutamises;⁷⁰
- 3) ei või olla kohtu poolt määratavaks hooldajaks või eestkostjaks;⁷¹
- 4) ei või teha testamenti, välja arvatud Tallinna linna elanikud;⁷²
- 5) ei või olla tunnistajaks testamendi tegemisel;⁷³

- 66) BES §§ 506 ja 509.
- 67) BES § 506, TKS §§ 1928-1939.
- 68) BES § 507.
- 69) BES § 509.
- 70) BES § 507.
- 71) BES § 315, 316.
- 72) BES § 1988.
- 73) BES § 2064.

- 6) ei saa esineda kohtus nõudjana ega
kostjana;⁷⁴
- 7) ei võta osa Vabariigi Presidendi, riigivolikogu, kohalikkude omavalitsuste esinduskogude valimistest ja rahvahääletusest;⁷⁵
- 8) ei või olla riigi- ja omavalitsusteenistuses;⁷⁶
- 9) ei oma veksli teovõimet;⁷⁷
- 10) puudub kaupmehe õigus ja teguvõime.⁷⁸

74) TKS §§ 20 ja 1802 ja BES § 509.

75) EVP § 37; VPVS § 5; RT 1939, 106, 812
1939, 41, 329; 1938, 43, 405.

76) RT 1924, 149, 97; 1925, 59/60, 27.

77) BES § 2912 ja A. Piip'i Kaubandusõigus,
lhk. 241.

78) A. Piip'i Kaubandusõigus, lhk. 43 - 48.

§ 9. Naisisikud.

Mitteabielulised täisealised naisisikud võivad valitseda oma varandust ühesugustel alustel meesisikutega, kuid neil ei ole keelatud kasutada hooldajana teiste isikute nõu ja abi.⁷⁹

Hooldaja valik on vaba ja asjaosalise avaldusel võib vaestelastekohus määrata alalise või teatud üksikute toimingute teostamiseks hooldaja.⁸⁰

hooldaja ei valitse varandust ega anna aruandlust, kuid vastutab kui nõumees, ja tal ei ole õigust volituseta esineda kohtus hoolealuse nimel.⁸¹

Estimaal ei või naisisikud olla tunnistajateks testamendi tegemisel,⁸² kuid oma varanduse kohta nad võivad teha testamenti.⁸³

Abikaasade vahel õiguslike huvide vastasuse korral, kui need kuuluvad kohtu lahendamisele, naine peab valima omale nõuandja, ja naine on õigustatud saama kohtuliku kaitse.⁸⁴

79) BES § 512, EVP § 9, RT 1922, 74/75, 40.

80) BES §§ 513 ja 514.

81) BES § 515.

82) BES §§ 2065, 3043.

83) BES §§ 1990 ja 512.

84) BES §§ 30, 1991; TKS §§ 1653 - 1660.

§ 10. Äraolijad.

Alaliseks elukohaks arvatakse koht, kuhu isik jäädavalt on elama asunud ja kus on ta töökoht, perekond, majapidamine ning ettevõtte. Töölise elukohaks loetakse töökoht, kui tal ei ole kindlat eluaset, vara ega perekonda.⁸⁵

Äraolijaks arvatakse see, kes ei asu omas elukohas, kus ta tavaliselt peaks olema oma õigustoimingute sooritamiseks.⁸⁶

Seadus tunneb kahesugust äraolekut, nimelt - vabatahtlikku⁸⁷ ja sunduslikku,⁸⁸ ning seadus võtab äraolijate õiguste kaitse oma hooleks.⁸⁹

Omast alalisest elukohast lahkunute õigusi, kui nad ei ole jätnud kohale volinikku, võivad teostada ka isikud, kes ei ole selleks saanud käsklusi (negotiorum gestor).⁹⁰

85) BES §§ 3066-3068; Riigikohtu Adm.osk.ots. 16/23.XI.1926 a.nr.45, 15.III,1932 a.N 101 ja 28.IV.1933 s.N 122.

86) BES §§ 3076 ja 3077.

87) BES §§ 3083 ja 3086.

88) BES §§ 3081 ja 3083.

89) BES §§ 3088 ja 3089.

90) BES §§ 516,4388,4423-4433.

Kui aga niisugust isikut ei ole, või ei ole võimalik sarnaselt asju ajada, ja õiguste teostamine on vajalik, siis see kohus, kus asus äraolija elukoht, on õigustatud ja kohustatud korraldama ka oma äranägemisel hooldamise.⁹¹

Hooldamise määramist võivad taotleda varanduse säilitamisest ja õiguste taotlemisest huvitatud isikud ja ka prokuratuuri esindajad.⁹²

Ringkonnakohus prokuratuuri esindaja juuresolekul otsustab äraolijaks tunnustamise küsimuse, ja teeb korralduse vaestelastekohutule hooldaja määramiseks.⁹³

Praegusel korral muutunud olukordade tõttu võib ka vaestelastekohus Ringkonnakohtu otsusega määrata hooldaja äraolijale.⁹⁴

§ 11. Pärand.

Vastav kohus - jaoskonnakohtunik võtab tarvitusele vastavad abinõud oma jaoskonnas pärandi hoidmiseks, kui seda on palunud:

- 1) pärijad,
- 2) hooldajad,

91) BES § 517, TKS § 1940

92) TKS § 1941.

93) TKS §§ 1942, 1943, 1944

94) AT 1941, 9, 46

- 3) ametniku ülemus, kui see puudutab riigi- või omavalitsuse varasid,
- 4) võlausaldajad, kusjuures hooldus haarab vara nõudesumma ulatuses,
- 5) surnuga ühes majas elunevad isikud,
- 6) politsei,
- 7) prokuratuuri esindajad ja
- 8) oma äranägemisel, kui on saanud usaldusväärseid andmeid pärandaja surmast.⁹⁵

Jaoskonnakohtunik korraldab varade akteerimist, hindamist ja hoiule andmist kohtupriistavi kaudu.

Kui aga seaduslikud või testamendiga määratud pärijad on täisealised ja kohal, siis kohus ei korralda pärandi hoidu; kui aga mõni neist

- on
- 1) alaealine, kellel puudub eestkostja,
 - 2) ei ole kohal ega saatnud volinikku,
 - 3) kui pärijad on kohal ja ei taha ega saa pärandust vastu võtta⁹⁶ ja
 - 4) kui on teada, et võlad ületavad pärandi väärtuse, ja võlausaldajaid ähvardab hädaoht, siis kohus korraldab pärandi hooldamise.⁹⁷

95) TKS §§ 1971-1973 ja BES §§ 2587,

VKS §§ 206 - 219.

96) TKS §§ 1974 - 1987.

97) BES §§ 2588 ja 2589.

Jaoskonnakohtunik teeb määruse pärandi hooldamiseks ja teatab sellest kohalikule vaestelastekohtule hooldaja määramiseks,⁹⁸ kuid vallakohtus korraldab valla piirides pärandi hoolamist vallakohtu seaduse kohaselt^{98†}

§ 12. Maksujõuetud.

Maksujõuetus jaguneb kaubanduslikuks ja mittekaubanduslikuks. Ta on õnnetu, ettevaatamatu ja kuritahtlik.⁹⁹

Maksujõuetuks tunnustamise asjus kehtib erikord üldkohtute kaudu, mille aluseks on, mõningate muudatustega, kaubandusliku kohtupidamise määrused. Üldkonkursi kohta kohaldatavad seadused, materjaal- ja formaalõiguslikud, on veneaegse päritoluga.¹⁰⁰

Kui äritunnistuse alusel tegutsev ettevõtte on sattunud olukorda, kus ilmneb tema maksujõuetus, ja kui võlad ületavad varanduse väärtuse Kr.1.500.- võrra, siis avatakse konkurss.¹⁰¹

98) TKS §§ 2009 ja 2010.

98^I) VKS §§ 206 - 219.

99) A. Piip'i Kaubandusõigus, lhk. 72-80, KKS §§ 387-391.

100) KKS III jagu §§ 384-549; TKS §§ 1400, 1899, kuid viimane ei ole maksev Petseri ja Narvatagusel maal, sest seal kohaldatakse Vene üleriiklike seadusi puhtal kujul.

101) KKS § 386; RT 1927, 54, 5

Krediitasutuste ja raudteeseltside maksu-¹⁰²
jõuetuse küsimuse lahendamist täiendab erikord.

Maksuvõimetuse küsimuse otsustamiseks tuleb
võlgnikul enesel, tema pärijatel või võlausal-
dajatel anda vastav avaldus sellele Ringkonna-
kohtule, mille tegevuses asub ettevõtte või selle
omanik, kes ei suuda oma kohustusi täita.

Sama õigus on ka pandipidajal või hüpoteegi-
võlgnikul, kui ta loobub pandist või hüpotee-
gist.¹⁰³

Ringkonnakohus tunnistab võlgniku maksujõue-
tuks, kui ei ole esitatud täielikke andmeid mak-
suvõimetuse eitamiseks, ja määrab varandusele
hooldaja.¹⁰⁴

Siinnimetatud hooldaja ei kuulu vaestelaste-
kohtu kontrollile, vaid ta hooldab varandust ja
rahuldab kreditooride nõudeid, s.o. käesolev
hooldus on määratud varanduse realiseerimiseks
võlausaldajate nõuete rahuldamise suunas, kuna
vaestelastekohtu poolt määratud hooldajate üles-
anne on varanduse säilitamine ja selle suuren-
damine.¹⁰⁵

- 102) KAS §§ 138 - 157.
- 103) VS Ts.dep.108 - 1904 seletus.
- 104) TKS §§ 1400-1460, 1899-1906.
- 105) TKS § 1899; A.Piip'i kaubandusõig., lk. 77
ja 78; BES §§ 365-414, 494, 495, 518, 520, 47,
59, 65, 1307, 1498, 1562, 1572, 1821, 2345, 2562,
2658-2662, 3046, 3424, 3526, 3529, 3942, 3947,
4003, 4018, 4129, 4130, 4320.

Peale BES § 268 tähendatud hooldusliikide tunti ka hooldamist korratute peremeeste ja rentnikkude üle Liivi- ja Eestimaa talurahva seaduste järele, mis aga kehtivuse kaotanud.¹⁰⁶

Maksujõuetuks kuulutatul õigus- ja teovõime väheneb:

- 1) ta ei või olla riigi- ja omavalitsuse teenistuses,¹⁰⁷
- 2) ei või olla hooldajaks,¹⁰⁸
- 3) ei või olla advokaadiks,¹⁰⁹
- 4) ei saa ise ega tema prekonnaliikmed pidada ärilisi ettevõtteid,¹¹⁰
- 5) kaotab õiguse konkursi tompu kuuluva varanduse valitsemiseks, see õigus läheb hooldaja kätte.¹¹¹

- 106) LTS §§ 969-971, ETS § 1102, RKÜO 9.V.1927 a.
 107) RT 1924, 149, 97.
 108) BES § 321.
 109) RT 1938, 36, 322.
 110) RT 1932, 12 ja 88; KKS §§ 1899 pp. 10 ja 18,
 111) TKS § 973 pp. 1-8; BES § 4095,
 RT 1931, 105.

§ 13. Hoolduse lõpp.

I. Vaimuhaigete kohta hoolekanne lõpetatakse?

- a) kui haige terveksaamisel Ringkonnakohus on ta tunnistanud terveks ja oma otsusega määranud hoolduse lõpetamisele,¹¹²
- b) vaimuhaige surma korral.¹¹³

II. Pillajate kohta.

- a) kui pillaja mõtteviis ja elukommete täieline muutus on väljaspool igasugust kahtlust kergemeelsetest eluviisidest ja varandusega pillavast ümberkäimisest loobumises, ja kui selle hoolduse lõpetamise on otsustanud Ringkonnakohus,¹¹⁴
- b) pillaja surma korral.¹¹⁵

III. Naisisikute kohta:

- a) seadusandlus ei ole sõnaselgelt maininud seda liiki hooldamise lõpetamist, kuid siir tuleks aluseks võtta seda, et täisealine

112) BES § 505, TKS § 1927.
 113) BES § 467 p.1.
 114) TKS §§ 1936-1939; BES § 511.
 115) BES § 467 p.1

vallaline naisisik võib valida omale hooldaja ja see valik ei vaja valitsemisvõimu kinnitamist, seega võib ta ise loobuda omal tahtel hooldaja abist;¹¹⁶

b) vaestelastekohtu poolt naisisiku valikul määratud hooldaja kuulub samadel põhjustel vabastamisele, kuid vaestelastekohtu otsusega, ja hooldus lõpeb.¹¹⁷

IV. Äraolijate kohta:

a) kui äraolija oma elukohta tagasi tuleb, või enesest teadet annab, ja ise oma vara valitsemise alal korraldusi teeb;¹¹⁸

b) kui tema surmast kindlaid teateid saadakse¹¹⁹

c) kui ta kohtulikult surnuks kuulutatakse.¹²⁰

V. Pärandi kohta:

a) kui pärijad pärimisõigustesse kinnitatud ja pärandus neile välja antud;¹²¹

- 116) BES § 513.
 117) BES §§ 475, 513.
 118) BES §§ 522 p.1.
 119) BES §§ 522 p.2.
 120) BES § 522 p.3
 121) BES § 2598.

b) kui pärand võlgade katteks realiseeritud.¹²²

VI. Maksujõuetu varanduse kohta:

a) kui on realiseeritud varandus, mis võetud konkursivalitsuse hooldusse ja korraldusse ja rahuldatud nõudmised.¹²³

122) BES §§ 2658 - 2662.

123) KKS § 519.

3. jagu. EESTKOSTJAD ja HOOLDAJAD.

Peatükk III.

§ 14. Mõiste.

Eestkostjad ja hooldajad on isikud, kes teostavad füüsiliste kui ka juriidiliste isikute tegevõimet ja esindavad neid maksvate normide kohaselt.¹²⁴

See on ühiskondlik kohustus¹²⁵ ja ei ole vabatahtlik ülesannete täitmise enese peale võtmise tavaliste volituste alusel.¹²⁶

Eestkostjad jagunevad:

- a) seaduslikuks, kui vanemad ipso jure vanemliku võimuga esinevad oma alaealiste laste eestkostjatena, ja kui meesabikaasa suhtes teostatakse eestkostu,¹²⁷
- b) testamentlikuks, kui vanemad seda määranud testamendiga,¹²⁸
- c) määratuteks, kui seda korraldab vaestelastekohus ja haldusamet.¹²⁹

124) BES §§ 267 ja 268.

125) BES § 329.

126) BES §§ 4363-4374, TKS §§ 247-250, 1285.

127) BES §§ 273, 8, 11, 12, 41-47, 53, 71-74, 82-84, 96, 99, 268, 512, 3070, 3625, 4110.

128) BES § 290.

129) BES §§ 298 ja 299, HS §§ 36, 37 ja 41.

Hooldajaid määrab ametisse kohtu- ja haldusamet.¹³⁰

§ 15. Nõuded.

Eestkostja ja hooldaja määramisel peab määraraja kohtu- kui ka haldusasutis - silmas pidama, kas määratavad neile nõudmistele, mis nõuetavad eestkostjate ja hooldajate kohta.¹³¹

Eestkostjaks ja hooldajaks ei või olla:

- a) alaealine,¹³²
- b) haiged, pimedad, keeletud, kurdid ja meeletud, kes oma enese asju ei jõua ega saa korraldada,¹³³
- c) kes tunnistatud pillajaks,¹³⁴
- d) välismaalased,¹³⁵
- e) kõigi õiguste ja eesõiguste ehk mõne isikliku õiguse ja eesõiguse kaotamisega karistatud,¹³⁶
- f) kes eestkostja või hooldaja ametist halva varanduse valitsemise tõttu vallandatud,¹³⁷
- i) võlastunud ja vaesestunud,¹³⁸
- k) need, keda vanemad, vanaisa või vanaema

130) BES §§ 493, 501, 507, 513, 517; ÜKS § 1181; TKS §§ 1942, 1935, 1924.

131) BES §§ 295, 495, VTSK X K. § 256.

132) BES § 314.

133) BES § 315.

134) BES § 316.

135) BES § 318.

136) BES § 319.

137) BES § 320.

138) BES § 321.

testamendis eestkostust on tagandanud,¹³⁹

- l) kes ise püüavad eestkostjaks või hooldajaks hakata,¹⁴⁰
- m) kes vihas või vaenus olnud eestkostu all olevate isa ehk emaga,¹⁴¹
- n) need, kes kohut käivad nende vanematega, kelle üle eestkost seatakse, või kelledel seisab ees kohtulik asja lahendamine, kuni selle lahendamiseni otsuse või leppimisega.¹⁴²

139) BES § 324.

140) BES § 325.

141) BES § 326.

142) BES § 327.

§ 16. Ametisse määramine.

Eestkostjate, välja arvatud § 14 pp.a ja b tähendatud eestkost, ja hooldajate ametisse määramine toimub vaestelastekohtute, üldkohtute ja haldusasutuste kaudud,¹⁴³ ja kohus peab määramisel arvesse võtma ka sugulasi ja asjast huvitatud isikuid.¹⁴⁴

§ 17. Kohustused ja õigused.

I. Eestkostja kohustuseks on:

- 1) peab andma igasugust kaitset ning abi,¹⁴⁵
- 2) kasvatama, nagu õiglane vanem seda teeb,¹⁴⁶
- 3) andma ajakohase hariduse vastavalt majandusvõimalustele, ning valmistama ette vastavale elukutsele, kusjuures tuleb arvestada vanemate korraldusi, kui aga seda ei ole, siis tuleb selles küsimuses eestkostetava lähemate sugulastega nõu pidada,¹⁴⁷

143) ÜKS § 1181, BES §§ 493, 501, 507, 513, 517
 HS §§ 30, 31, 32 ja 33.
 144) BES §§ 300, 493, 2591. VTSK X K. § 254.
 145) BES §§ 340, VTSK X K. § 263.
 146) BES §§ 341.
 147) BES §§ 343, 344.

- 4) ei või sundida eestkostetavat ette valmistama elukutsele, mis pole kohane tema võimetele, ¹⁴⁸
- 5) alaealisel ei ole seaduslikku tahteõigust ja sellepärast peab eestkostja teda esindama kõigis toimingutes, ¹⁴⁹
- 6) alaealise poolt eestkostja nõusolekuta sõlmitud leping, kui see osutub alaealisele kasulikuks, peab jääma jõusse, ¹⁵⁰
- 7) kui esimese astme kohtuotsus on alaealisele kahjulik, siis peab eestkostja tingimata esitama vastava edasikaebuse õigel ajal, ¹⁵¹
- 8) on kohustatud peale eestkostu vastuvõtmist 8 päeva jooksul kindlaks tegema eestkostetavale kuuluva varanduse koosseisu, võlanõuded ja kohustused, ¹⁵²
- 9) kohtuasjas esindama eestkostetavat ja tähtsamates asjades küsima vaestelastekohtu nõusolekut, ¹⁵³
- 10) pärandatud varal lasuvaid võlanõudmisi kohtukorras üles kutsuma ja leidma võimalusi nende rahuldamiseks. Vajaduse korral vaestelastekohtu nõusolekul eestkostja võib ära müüa eestkostetavale kuuluvast varast neid

- 148) BES § 346.
- 149) BES § 353.
- 150) BES § 355
- 151) BES § 362
- 152) BES § 365.
- 153) BES §§ 359, 360.

esemeid, mis toovad vähem tulu, ja ei ole eestkostetavale hädavajalikud. Kui aga võlad ületavad pärandatava vara väärtuse, ja võlausaldajatega ei saa kokkulepet, siis peab eestkostja paluma vaestelastekohtu luba konkursi avamiseks, ¹⁵⁴

- 11) kui on avatud konkurs, siis peab eestkostja konkursi asja lahendajalt kohtult nõudma eestkostetava ülespidamiseks vajaliku summa määramist, ¹⁵⁵
- 12) mittevajaliku ja kõduneva ning rikkimineva vallasvara peab eestkostja võimalikult kasulikuma hinna eest ära müüma, ja aruande esitama vaestelastekohtule, ¹⁵⁶
- 13) valitsema varandust heaperemeheliku hoollega, hoidma seda korras, leidma võimalusi selle suurendamiseks ja suurema tulu saamiseks, ¹⁵⁷
- 14) mittevajalikud rahasummad mahutama panka intresside saamiseks, ¹⁵⁸
- 15) sisse nõudma võlad, ¹⁵⁹
- 16) Liivimaa linnaõiguse järele eestkostjal on keelatud hooldusel oleva vara kasutamine enese ja oma sugulaste kasuks, kuid Liivimaa ja Eestimaa maaõiguste järele võib neid kasutada tasu eest, ¹⁶⁰

154) BES §§ 373-376, 378.

155) BES §§ 379.

156) BES §§ 380 ja 386.

157) BES §§ 390-393, 395, 431 VTSK X K. §§ 266-294

158) BES §§ 403, 404.

159) BES §§ 407.

160) BES §§ 408 ja 412.

- 17) Liivi- ja Eestimaa maaõiguse alusel peab eestkostja kinnisvara või kaubandus- või tööstusettevõtte valitsemiseks vajalise abilise palkamisel võtma küllaladase kindlustuse. Kui aga niisugust ei ole saada, võib palgata usaldusväärse isiku kindlustuseta, ja teatama sellest vaeste lastekohtule,¹⁶¹
- 18) esitama aasta aruandluse hiljemalt veebruarari kuul, möödunud aasta kohta koos tõendavate dokumentidega.¹⁶² Aruandlusest on vabastatud vanemad, vanaisa ja vanaema, testamendiga määratud eestkostjad, keda pärandaja sellest vabastas. Liivimaa maaõiguse järele vanaisa ja vanaema ei ole vabastatud aruandlusest.¹⁶³

II. Eestkostja õigused on:

- 1) eestkostetava esindamiseks ja juriidiliste toimingute sõlmimiseks,¹⁶⁴
- 2) alaealise kohta kasutada vanematevõimu sõnakuulmatuse ja kangekaelsuse puhul koduste parandusabinõudega, ja kui see tagajärgi ei anna, siis vaestelastekohtunõusolekul võib kasutada karmimaid vahendeid,¹⁶⁵

161) BES § 414.
 162) BES §§ 415-417, RT 1921, 35, 27.
 163) BES §§ 416 ja 289; VKS §§ 255 ja 256.
 164) BES §§ 338 ja 339.
 165) BES § 342.

- 3) kui vanemad pole määranud erilist kasvatajat, keda vaestelastekohus tunnistab, võib eestkostja sama kohtu loal võtta kasvatuse enese kätte, või anda eestkostetava mõnele teisele kasvatamiseks, ¹⁶⁶
- 4) on vanemate poolt jäetud korraldused eestkostetavale kahjulikud, võib eestkostja neist loobuda, ¹⁶⁷
- 5) kui varandusest ei jätku eestkostetava kasvatamiseks, siis võib eestkostetavat panna kasulikku tööd õppima, või anda teda avalikku kasvatusmajja, ¹⁶⁸
- 6) kõik kulud, mis tekivad eestkostus, saab eestkostja tagasi, ¹⁶⁹
- 7) Liivimaa linnaõiguse järele tülikate ja aeganõudvate eestkostete korradel vaestelaste kohus määrab eestkostjale õiglase ja eestkostetava varaväärtusele vastava tasu, kuid mitte enne eestkostu lõppu. ¹⁷⁰ Liivi- ja Eestimaa maaõiguste järele võib eestkostja oma vaeva eest arvata tasuks iga aasta 5% eestkostetava varanduse puhtast tulust. ¹⁷¹

166)	BES	§	345.
167)	BES	§	350.
168)	BES	§	421 - 424.
169)	BES	§	426 - 496.
170)	BES	§	427.
171)	BES	§	430.

8) kui testamendiga nimetatud eestkostjale on kindlaks määratud ka vaevatasu, siis ei saa ta muud tasu.¹⁷²

Eestkostu ülesannete jagamise korral valitseb eestkostja temale määratud osas ja vastutab ka selle eest.¹⁷³ Hooldajate kohta kehtivad ka samad eeskirjad, mis normivad eestkostjate tegevust, kui sisu ja eesmärk ei põhjusta vahe-tegemist.¹⁷⁴

Kaaseestkostjad ja hooldajad valitsevad eestkostet ühiselt ja lahutamatu, ja neil on ühesugused õigused ning kohused,¹⁷⁵ ja kõik korraldused on kehtivad, kui kaaseestkostja ei ole selle vastu vaieldnud.¹⁷⁶

Need toimingud, mis kaasa toovad eestkostu lõpetamise, vajavad kõikide eestkostjate nõusolekut.¹⁷⁷

§ 18. Ametist vabastamine.

Eestkostu vajaduse ja aluse äralangemisel eestkostjat ametissemäärav asutus vabastab,

172) BES §§ 452 ja 456.

173) BES §§ 494, 495, 2594.

174) BES § 439.

175) BES § 440.

176) BES §§ 441, 442, 443.

177) BES §§ 475, 467, 470.

ta ülesannetest¹⁷⁸ ja kõrvaldab või ta-
gandab, kui ta on korratu, ja heatahtlikus
ning võime äratavad kahtlust.¹⁷⁹

178) BES § 476; VKS § 271.

179) BES § 478; VKS § 261-263.